

האם יונים מתקשרות בטלפניה

מירב ואגם ברגר, אמא ובת שהיו מנותקות קשר במשך 15 חודשים, מצאו דרך להתחבר ולתקשר זו עם זו באמצעות אמונה גדולה, קשר שהתעלה מעל למגבלות המרחק והזמן.

מכת יונים

המכה הראשונה שעליה אנו קוראים בפרשת השבוע היא מכת ארבה. התורה מתארת כיצד המכה התרחשה: "ויעל הארבה על כל ארץ מצרים" כבד מאוד? וכס את עין כל הארץ ותחשך הארץ ויאכל את כל עשב הארץ" (בא י, יד-טו).

מה הפירוש "ותחשך הארץ", מה בדיוק קרה במצרים? אני רוצה לחלוק אתכם סיפור שקרה בדורות האחרונים בארצות הברית שיכול לתת לנו איזשהו הבנה בנושא.

'היונה הנודדת' הייתה במשך אלפי שנים הציפור הנפוצה בצפון אמריקה. בשיא לבלובן אחת מכל שלוש ציפורים בארצות הברית הייתה יונה נודדת. בתחילת המאה ה-19 היונה הנודדת הייתה האפשרות הזולה ביותר לארוחה בשרית בארצות הברית. מחירה של יונה למאכל בשוק בניו יורק עמד על 20 סנט והן נחשבו למשאב לא נגמר מן השמים שמתחדש תמיד. להקות היונים הנודדות היו אגדתיות בגודלן, מיליארד יונים ויותר בלהקה בודדת.

ב-1823 יצא ג'והן ג'יימס אודובון, חוקר עופות וצייר טבע מפורסם למסע בין הערים הנדרסון ולואיסוויל שבטנסי, מרחק 90 ק"מ, ותיעד להקת יונים נודדות. ביומנו הוא מתאר איך "במשך כל היום כולו, כוסו השמים ביונים, רבות כל כך עד שהשחירו את הרקיע וחסמו את אורה של השמש, הציפורים נשפכו בקבוצות אינסופיות. האוויר היה מלא יונים, פשוטו כמשמעו: האור של צהרי היום נחסם כבליקוי שמש, משקן הלא פוסק של

הכנפיים הרגיע את חושיי, במשך שלושה ימים רצופים היונים המשיכו לחלוף במספרים עצומים". זה דומה מאוד למה שמתואר בתורה על מכת ארבה.

ישנם תיאורים על להקות יונים ש"מכסות את השמים כמו נהר זוהר". היונה נחשבה לעוף בלתי מתכלה כמו אור השמש וזרימת הנהרות. במכתב שפורסם בעיתון "סינסינטי ניוז" לפני כ-160 שנה כתבה עקרת בית אחת: "אני מותשת, הריח איום, ויש יונים וביצים בכל מקום". אתרי הקינון של הלהקות ביערות של מדינות הדרום החמות של ארה"ב היו עצומים בגודלם. בימי האביב, עונת הקינון, כבשו היונים מאות ק"מ של יער. בשטח הקינון כל עץ כוסה בעשרות קינים ומאות ציפורים. אתרי הקינון היו כה צפופים, שתכופות משקלן היה גורם לענפי העצים שעליהם ישבו להישבר. בעיתון באוהיו נכתב כי "כשמתקרבים לשטח הקינון של היונים נדמה שמתקרבים למפלי הניאגרה, עד כדי כך חזקה ואינסופית המייתן של היונים".

בשנת 1860 העריכו שישנם תשע מיליארד יונים בארצות הברית, יותר ממספר האנשים שחיים היום על פני כדור הארץ. הממשלה הכריזה שתשלם על כל יונה שניצודה פעני אחד, וזה עודד אלפי אנשים לצאת ולצוד את היונים. היונים היו מטרה קלה לציידים, משתי סיבות: א. הם היו טעימות, ב. היה קל לצוד אותם, בנוסף לכך. באותם ימים שוק הבשר היה אדיר ומדי יום יצאו אלפי חביות בשר יונים מצפון מישיגן לכל ארצות הברית. בשר היונה היה לארוחה הבשרית הזולה ביותר.

אלישע בעל הכנפיים

בסוף פרשתנו, ממש בפסוק האחרון התורה אומרת: "והיה לאות על ידכה ולטוטפות בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים". אומר רש"י "תפילין" שהרואה אותם קשורים בין העיניים יזכור הנס וידבר בו".

מסופר בגמרא שבתקופת גזירות השמד של אדריאנוס קיסר נקבע שכל המניח תפילין על ראשו יוצא להורג. היה שם צדיק אחד בשם אלישע

שהיה מניח תפילין ויצא לשוק. ראהו חייל רומאי ורדף אחריו. אלישע הוריד את התפילין מראשו והחזיק אותם בידיו. כשתפס אותו החייל, הוא שאל אותו מה יש לך ביד, ואלישע ענה לו: "כנפי יונה". החייל הורה לו לפתוח את ידיו ובדרך נס ראה החייל שאכן היו בידיו של אלישע כנפי יונה. ומאז הוא היה נקרא "אלישע בעל הכנפיים" (שבת מט,א).

מדוע התפילין הפכו דווקא לכנפי יונה? מובא בזהר ששתי הרצועות של התפילין של ראש נמשלות לשני כנפי יונה, והתפילין שעל היד רומזים לשכינה שעליה נאמר "יונתי תמתי". כשם שמי שרוצה לתפוס זוג יונים של זכר ונקבה הוא תופס את הנקבה ומיד יבוא היונה הזכר לקול דיבורה, כך ישראל בת הזוג של הקב"ה כשהם רוצים להתקשר לקב"ה אז כשהם מניחים תפילין הם יכולים לקרוא לקב"ה, לבן הזוג, והוא יבוא אליהם (זהר חדש ספרא תנינא). לכן נמשלו התפילין ליונה, ונוהגים שכשמקפלים אותם לאחר התפילה, כורכים את הרצועות בשני הצדדים של הבית עצמו כדי להזכיר שהם בדוגמת "כנפי יונה".

איך היונים עושים את זה?

חיים שפרלינג הוא מומחה גדול בישראל ליונים. הוא גידל יונים מגיל 12 והוא נחשב למגדל היונים הוותיק והבולט בישראל. שפרלינג מגדל בביתו כ-50 תוכים ותוכונים, כ-40 ברווזים משמונה מינים שונים, כ-30 פסיונים, כ-10 תרנגולות וכ-150 יונים ותורים, ובהם יוני דואר ויוני טווס.

לשפרלינג יש תאוריה שלמה בנוגע לכוחות מנטליים "על טבעיים", שבהן בורכו היונים. "משחר ההיסטוריה ידוע שיונים יודעות איך לחזור הביתה", הוא אומר, "אבל עד היום לא יודעים איך". ההשערות המדעיות בעניין הם רבות, אבל עדיין לא נמצא הסבר מוסכם ליכולתה של היונה, יצור עם מוח לא גדול באופן יחסי, למצוא את דרכה לשובך ספציפי ממרחק של מאות ק"מ.

השערה נפוצה גרסה שחוש הכיוון של היונים מסתמך על השדה המגנטי של כדור הארץ, אך מחקר עדכני בנושא הוכיח ששינויים בשדה המגנטי

הסמוך לשובך אינם פוגעים ביכולתה של היונה לשוב הביתה. מחקרים אחרים בדקו את האפשרות שליונים יש זיכרון ויזואלי יוצא דופן המאפשר להן לזכור במדויק את השובך, אך גם במקרה זה שינויים שנעשו במראה השובך ובסביבתו לא פגמו ביכולת היונים למצוא את הדרך. השערות אחרות המתבססות על ריח הופרכו אף הן. שפרלינג מבקש להציע בזהירות הסבר אחר.

"אני חושב שליונים יש כוחות טלפתיים. אם אני נכנס לכלוב לתפוס יונה, מהרגע שפתחתי את הדלת, עוד לפני שפניתי אליה בכלל, היונה הזו תברח ממני. כל שאר היונים יושבות בשקט ורק היא משתוללת. ניסיתי הכול, לא להסתכל עליה ישירות, לא להסתכל בכלל, ללכת אחורה. זה לא משנה כלום, היונה שאני בא לתפוס כאילו יודעת מראש שאני בא".

מסע דו כיווני

ביום חמישי האחרון שוב זכינו לשחרור של עוד כמה חטופים, אחת מהם הייתה אגם ברגר. היא נחטפה בשבעה באוקטובר יום אחד בלבד אחרי שהתחילה לשרת כתצפיתנית, מאז אותו יום אמא של אגם, מירב ברגר, הלכה והתחזקה בשמירת מצות. היא החלה לשמור טהרת המשפחה, כשרות ושבת, והכול לזכות בתה אגם שתשוב הביתה בשלום.

לפני כשבועיים כשחשבו שמירב עומדת להשתחרר בשבת, מירב פנתה לכלי התקשורת וביקשה מהם לא לצלם את אגם אם היא תחזור בשבת, ואמרה שמאוד חשוב לה לשמור את השבת. היא הוסיפה שהבית שאגם תחזור אליו הוא בית שונה, זהו בית שבו שומרים תורה ומצוות, בית מלא באמונה בה'.

מה שהתברר זה שבתה אגם שנחטפה לעזה והייתה בגיהינום השבי של החמאס במשך 482 ימים החליטה גם היא להתקשר לקב"ה על ידי שמירת שבת. קרה שהחוטפים הורו לבנות שיבשלו עבורם אוכל בשבת אך אגם התנגדה לכך והודיעה שהיא לא תדליק אש ולא תבשל בשבת. אגם גם נמנעה מאכילת בשר לא כשר לאורך כל תקופת השבי, החלטה שהובילה

להימנעות ממגוון רחב של מאכלים. היא וגם חברותיה לא אכלו חמץ בפסח וצמו ביום כיפור. כתוצאה מכך, בתקופה האחרונה היא הייתה מאוד חיוורת. בכל זאת, ולמרות התנאים הקשים היא עמדה בניסיון.

מירב ואגם, אמא ובת שבמשך כל אותם חודשים ארוכים לא היה להם שום קשר טלפוני או אחר, הקשר היחיד שהיה להם הוא קשר 'טלפתי'. כל אחת מהם הרגישה מה השנייה חושבת.

חז"ל אומרים במדרש שיר השירים ש"כנסת ישראל משולה ליונה". העובדה שלעם ישראל יש את החושים של יונים בא לידי ביטוי במשפחת אגם. הגמרא במסכת שבת (מט, א) אומרת שכמו שיונה אינה ניצלת כי אם בכנפיה, כך גם אצל בני ישראל שהמצוות הם הכנפיים שלהם, איתם הם ממריאים ומתחברים לקב"ה.

הרבי אומר בשיחה: "ישנו מעמד ומצב שבעל היונים, הקב"ה, הבעל של כנסת ישראל, מכניס את היונים ל'שובך' שזהו הענין דזמן הגלות שבני ישראל אינם במעמד ומצב של 'ציפור דרור' (תו"מ חלק ח' עמ' 66).

מי ייתן ובקרוב ממש נזכה שהקב"ה יוציא את היונים-עם ישראל מהשובך ונהיה שוב "ציפור דרור" שלא מקבל אף מרות, רק את זו של הקב"ה בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.